

Eduardo Jordà

L'únic llibre que llegien els protagonistes de la conquesta de l'oest, si en llegien cap, era la Bíblia. Molts aprenien a llegir amb una Bíblia a les mans, i quan els arribava l'hora de morir, agafaven una Bíblia i es ficaven al llit per esperar l'arribada de la mort. A les *haciendas* de la Pampa argentina, Borges hi va veure moltes bíblies desparellades, en les quals uns peons gairebé analfabets havien gargejat el seu

nom a les portades. I com que aquells llibres havien passat de pares a fills, damunt dels noms d'aquells peons s'hi podien llegir els noms dels seus pares, i també els dels seus padrins, i els dels padrins dels seus padrins. A la Pampa, un sol exemplar de la Bíblia resumia la genealogia d'una família de peons. Igual havia de passar a l'oest dels Estats Units, durant la segona meitat del segle XIX. Supòs que això explica que els westerns estiguin carregats de referències

bíbliques. Don Quixot va poder llegir un dia la seva pròpia història en un llibre. I molts vaquers i ranxers que llegien la Bíblia en el porxo de la seva granja, mentre es ponía el sol, no sabien que estaven llegint les mateixes històries amb què es podrien contar les seves vides.

Winchester 73 (Anthony Mann, 1950) és una de les moltes variacions que s'han fet sobre el mite de Caïm i Abel. Però el gran mèrit de la pel·lícula és que ens priva de la informació essencial. Un home en persegueix un altre, durant dies i nits, sense que sapiguem per què. És un home obsessionat per la venjança, que cavalca hores i hores, sense més companyia que un amic, per seguir el rastre d'algú que es feia dir Dutch Henry Brown. Només al final, quan un ha mort l'altre, se'ns explica la raó: "I aquesta és la història: el vell va tenir dos fills. Un no era bo. I un dia va matar son pare per l'esquena." Caïm, en aquest cas, no havia mort Abel, sinó Adam, el primer home, amb la qual cosa d'alguna manera anul·lava l'obra de Jehovà. D'aquí que *Winchester 73* sigui un western crispat, ombrívol, inquietant. L'obra de la Creació està mutilada, incompleta, o encara pitjor, alguna cosa ens diu que potser hagi sortit malament. Existeix una llei moral que s'ha de complir, però el compliment iguala secretament el bé amb el mal, el germà bo amb el germà dolent. I quan un ha mort l'altre, ens queda el dubte que l'home que ha complit amb el seu deure sigui tan bo com ell mateix creu. ■

